

Hr. Pedersens frie valg

Af Natasja Espeløv
Balslev, Juridisk special-
konsulent i Kræftens
Bekæmpelse

Selvbestemmelsesret og autonomi er grundlæggende patientrettigheder. Når vi bliver syge, har vi stadig behov for selv at have indflydelse på, hvad der skal ske, selv om vi i stor udstrækning lægger ansvaret for vores behandling - og i yderste instans liv - i hænderne på læger og sygeplejersker. Vores ret til selv at bestemme kan komme til udtryk, når vi giver et informeret samtykke til behandling eller når vi vælger, hvor vi vil behandles.

Det frie sygehusvalg

Det frie sygehusvalg har været en del af sundhedslovgivningen i snart 3 årtier, og det betyder, at landets borgere som udgangspunkt frit kan vælge, hvor de gerne vil modtage planlagt behandling. Bor man i Roskilde, vil ens behandling typisk finde sted på et sygehus inden for Region Sjælland, men hvis man ønsker at blive henvist til Hvidovre Hospital i Region Hovedstaden, har man ret til det.

Den altovervejende hovedregel om frit sygehusvalg er dog begrænset i få tilfælde, eksempelvis hvis den pågældende behandling ikke udføres på det rette behandlingsniveau på det ønskede sygehus eller hvis der er tale om højt specialiseret behandling, hvor ekspertisen er samlet få steder i landet.

Frit sygehusvalg, behandlingsgaranti og second opinion. Det skorter ikke på de fine betegnelser, når landets politikere fortæller om de fortræffeligheder landets patienter har ret til. Men hvad betyder det for den enkelte patient - i denne artikel Hr. Pedersen, og hvilke regler gælder i hvilke sammenhænge?

Ved akut behov for behandling, bortfalder det frie sygehusvalg. Falder Hr. Pedersen om på gaden, vil han blive bragt til det nærmeste sygehus, også selv han måtte have et ønske om at modtage sin behandling et andet sted. Når den akutte fase er overstået, kan Hr. Pedersen dog med henvisning til det frie sygehusvalg, vælge at blive overflyttet til et andet behandlingssted.

Det frie og det udvidede frie sygehusvalg er reguleret i sundhedsloven og beskrives yderligere i bkg. 1661 af 27. december 2013

Mere frit valg – det udvidede frie sygehusvalg

Det udvidede frie sygehusvalg kommer i spil, når fristen for, hvor lang tid der må gå inden behandlingen kommer i gang, ikke kan overholdes af sygehuset. Er Hr. Pedersen henvist til sygehusbehandling, skal sygehuset inden for 8 dage efter modtagelsen af henvisningen meddele, om fristen for behandling kan overholdes. I modsat fald skal sygehuset orientere Hr. Pedersen om, at han har ret til at benytte det udvidede frie sygehusvalg til at vælge et andet behandlingssted. Dette andet behandlingssted kan være offentligt såvel som privat. Hr. Pedersen vil få informationer om

ventetiden på de andre mulige behandlingssteder fra sygehuset, og sygehuset vil herefter hjælpe med viderehenvisningen.

Imidlertid er det ikke alle private behandlingssteder, som landets patienter kan blive behandlet på.

Det private behandlingssted skal være godkendt

Det private behandlingssted skal være godkendt af Sundhedsstyrelsen og der skal være indgået en aftale med Danske Regioner om, at patienter kan henvises dertil og vederlagsfrit modtage behandling. Er Hr. Pedersens behandling på et privat behandlingssted påbegyndt uden at henvisningen dertil er formidlet af et offentligt sygehus, må han selv afholde udgiften til behandlingen. Både behandlingsstedet og den konkrete behandling skal være godkendt.

Inden på sygehusvalg.dk fremgår det, hvilke private behandlingssteder, der er godkendt til behandling og hvilken type behandling, der konkret kan foretages.

Undtagelser til det udvidede frie sygehusvalg

Det udvidede frie sygehusvalg gælder ikke, hvis diagnosen er for uklar til, at det kan vurderes,

om et aftalesygehus kan forestå behandlingen. Øvrig undtagelse til det udvidede frie sygehusvalg er: Organtransplantation, sterilisation, fertilitetsbehandling, refertilisationsbehandling, høreapparatbehandling, kosmetisk behandling, kønsskifteoperation, eller ophold på rekonvalescent-hjem. Det omfatter heller ikke forskningsmæssig, eksperimentel eller alternativ behandling.

Behandlingsfrister og garantier

Det fulde overblik over de talrige bestemmelser fordrer et kendskab til hvilke behandlingsfrister, der gælder for landets patienter.

Som altovervejende hovedregel skal patienten være udredt inden for 1 måned, hvis det er fagligt muligt. Er ventetiden på sygehusbehandling længere end 2 måneder efter endt udredning, aktiveres det udvidede frie sygehusvalg, og patienten har nu ret til at blive viderehenvist til et andet offentligt, privat eller udenlandsk sygehus, som har indgået aftale herom med regionerne.

Er der eksempelvis tale om, at Hr. Pedersen lider af en alvorlig sygdom, må ventetiden dog kun være 1 måned. Vurderingen af om sygdommen er alvorlig skal foretages af en læge, og er dette tilfældet, skal Hr. Pedersen hurtigt have hjælp til at blive viderehenvist. Det valgte behandlingssted skal dog kunne tilbyde behandlingen hurtigere end det offentlige behandlingssted. Ændres datoen for Hr. Pedersens planlagte operation, har han ret til at vælge et andet behandlingssted.

Siden 2006 har behandlingsfristerne for kræftpatienters udredning og behandling været særskilt reguleret, idet der for kræftpatienter er en behandlingsgaranti. Hensigten hermed er at sikre, at der reageres hurtigst muligt, da kræft og visse hjertesygdomme er alvorlige sygdomme.

De maksimale ventetider er 2 uger til forundersøgelse at tælle fra den dag, sygehuset modtog henvisningen. Til operation er fristen 2 uger, fra den dag patienten på baggrund af grundig information har givet sit informeret samtykke. Til medicinsk behandling er fristen 2 uger fra samtykket, dog højest 4 uger fra henvisningsdatoen. Ved strålebehandling er fristen 4 uger.

Reglerne om behandlingsgarantien findes i bkg. 1749 af 21. december 2006.

Second opinion

Second opinion kommer på tale, når behandlingsmulighederne er udtømte. Herefter har patienten mulighed for at få undersøgt, om der andre steder i Danmark eller i udlandet findes behandling, herunder eksperimentel behandling, der eventuelt kan gavne patienten.

Vurderingen foretages af Sundhedsstyrelsens ekspertpanel, som tager udgangspunkt i Hr. Pedersens konkrete behandlingsforløb og aktuelle tilstand. Hr. Pedersen har således en ret til second opinion, men det forudsætter, at den behandlingsansvarlige overlæge ønsker at indstille ham

til en eksperimentel behandling i udlandet. I sidste ende er det Sundhedsstyrelsen, der har det afgørende ord

Begrebet second opinion anvendes også om andre forhold, hvor der indhentes en anden vurdering af et givent forhold. I andre situationer hvor patienter måtte opleve, at det er vanskeligt at nå til enighed med den behandlende læge, kan der være mulighed for at få en andens læges vurdering, eller at blive henvist til at et andet behandlingssted, men dette er i givet fald ikke en second opinion i sundhedslovens forstand.

Der drøftes med jævne mellemrum, om second opinion er en patientrettighed. Resultatet af denne drøftelse har relevans for eventuelle muligheder for at klage over manglende second opinion. Senest i det spæde forår blev spørgsmålet debatteret, og indtil videre rangerer second opinion ikke blandt kataloget af patientrettigheder, der ellers kan påklages til Patientombuddet. Er Hr. Pedersen utilfreds med ikke at være indstillet til en second opinion, kan dette alene påklages til Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn som en klage over den/de navngivne lægers undladelser.

Det er muligt at klage over ekspertpanelets vurdering. Dette skal i så fald ske til Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse, som dog ikke kan efterprøve Sundhedsstyrelsens faglige skøn.

Reglerne om second opinion findes i bkg. 1661 af 27. december 2013 § 30